

Gökhan SOYŞEKERCİ

Dil – Kültür Bağıntısı ve Avrupa Ortak Başvuru Metni Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Gereç Hazırlama

---

- *Yazının bilimsel içeriğinden yazarı sorumludur.*
- *Bu çalışma referans gösterilmeden kullanılamaz. Referans için aşağıdaki adresi kullanabilirsiniz:*

Soyşekerci, G. (2013). Dil – Kültür Bağıntısı ve Avrupa Ortak Başvuru Metni Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Gereç Hazırlama. *E-Dil Dergisi*, Sayı 1, 36-50.

www.e-dil.net

bilgi@e-dil.net

Dil – Kültür Bağintısı ve Avrupa Ortak Başvuru Metni Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe ğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Gereç Hazırlama

The Relationship between Language and Culture and Designing Materials to Develop Reading Skills in Turkish as a Foreign Language Teaching

zet

Dilin somut sınırları bulunmayan, oldukça karmaşık bir düzene sahip olan ve toplum ile kültür arasında bağ kuran bir dizge olduğu söylenbilir. Bir dili öğrenmenin amacı o dil aracılığı ile iletişim kurmaktır. Ancak iletişimi gerçekleştirebilmek için sadece hedef dile ait olan dilbilgisi kurallarını bilmek yeterli olmamaktadır. Kültür, iletişimin daha verimli sağlanabilmesi için vazgeçilmez bir unsurdur. Dil, kültürün bir öğesi olması ile birlikte onun aktarıcısı ve yaratıcısıdır. İnsanlar arasındaki her türlü etkileşime, alışkanlıklara, insana ait tüm değerlere kültür adı verilmektedir. Bu alışmada, Avrupa Birliği tarafından okkltrllk ve çokdillilik anlayışlarına dayanan Avrupa Ortak Başvuru Metni bağlamında okuma becerisini geliştirmeye yönelik bir ünite tasarlanmıştır. Bu kapsamda çalışmamızda; dil, kültür, dil-kültür bağintısı, Avrupa Ortak Başvuru Metni tanımları ve betimlemeleri kuramsal arka planı oluşturmada kullanılmış, alışma Köroğlu Destanı' nı temel alan örnek bir ünite ile tamamlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dil, kültür, dil-kültür bağintısı, Avrupa Ortak Başvuru Metni, gereç hazırlama, destan.

Abstract

Language is a social fact and it is one of the essential factors for communication. It provides interaction and information among human beings. It may be stated that the language has not got solid limits and it is a complex system which enables and supports connections between culture and society. The aim of learning a foreign language is having a communication with that target language. However, it is not enough to know or grasp the grammar of the target language to establish a correct communication. Culture has an important role here. It is an essential element that provides smooth and accurate communication. Language is an element of culture but also, it is its transmitter and its creator. We can state that culture is the whole of the whole values which belongs to a society and its people's interactions and customs. The aim of this study is identified as; preparing and designing a unit to develop reading skills that is identified in European Framework of Reference for Languages which is based on multiculturalism and multilingualism conceptions of the European Union. In this context, definitions of language, culture, language and culture relationship, European Framework of Reference for Languages were used to create and form the theoretical background of this study. The conclusion part of this study ends with a unit that takes examples from K roĝlu Destanı (Epic of Koroglu).

Keywords: Language, culture, language and culture relationship, European Framework of Reference for Languages, preparing materials, epics.

Giriş

İnsanlar arasındaki iletişimi sağlayan dil ve yine insanın kendi öz varlığını oluşturan kültür arasındaki bağ oldukça sıkıdır. Yabancı dil öğretimi bağlamında da dil-kültür ilişkisi oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Yabancı dilde iletişimin düzgün ve verimli gerçekleşebilmesi için kültür aktarımına gereksinim duyulmaktadır ve bu aktarım dil öğretiminde en fazla yazılı-basılı metinler ile gerçekleşmektedir. (Başkan, 2006 : 83) Çalışmamızda dil, kültür, dil ve kültür terimlerinin tanımı yapılacak, aralarındaki bağıntılar irdelenecek ve yabancı dil öğretimi bağlamındaki yeri betimlenecektir. Ayrıca verilen tüm bu kuramsal arka planın yanında, Avrupa Ortak Başvuru Metninde (2002) B2 ortak düzeyine dayandırılmış okuma odaklı bir üniteye de yer verilecek ve üniteye geçen etkinlikler açıklanacaktır.

Dil Nedir?

Dil toplumsal bir olgudur ve iletişim amacıyla vardır (Günay, 2004 : 10). Toplumsal çevre içinde var olan insanların etkileşim aracı yine dildir. Bu etkileşimin gerçekleşebilmesi için üç temel öğeye ihtiyaç vardır: Alıcı (kendisine bilgi gönderilen kişi), verici (gönderen ya da bilgiyi aktaracak kaynak) ve bildiri. Günay (2004 : 232) bildiriye şu şekilde tanımlar: “Bildiri, hava titreşimleri, kağıt üzerine anlam taşıyıcı olarak yapılmış her türlü çizimler, şekiller, grafikler, bir el hareketi, kısacası iki ya da daha çok kişi arasında anlam taşıyıcı özelliği olan, anlam aktarmak için üretilmiş her türlü dilsel ya da dil dışı gösterge ya da göstergeler topluluğudur.”

Aksan’a (1977 : 13) göre ise dil, düşünce ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü gelişmiş bir dizgedir. Aksan (2006 : 14) dili her yönüyle açıklayabilmek için şu benzetmeden yararlanmıştır:

“Yüzlerce yolcuyu bir havaalanından alıp birkaç saat içinde bir başka kıtanın kentine götüren bir uçak düşünelim. Uçağın bu işi gerçekleştirebilmesi, yapısının özellikleri içindeki binlerce araç-gerecin birbirleriyle bağlantılı olarak görev görmesi, değişik denetleme düzenleri ve hepsinden önce de uçaktaki ve yerdeki görevlilerin ortaklaşa çalışmalarıyla sağlanmaktadır. Uçağın araç-gereçlerinin tümünün başka başka yapıları ve görevleri bulunduğu halde birbirleriyle bağlantılı çalışan ancak hepsi de insan beyninin ürünü olan bu parçacıklar belli bir işlevi bütün olarak yerine getirmektedir. İşte dil adı verilen kuruluş da böylesine karmaşık, çok

yönlü değişik düzenlerin uyumlu birleşimi ile oluşmuş bir bütündür, insan beynine dayalı bir etkinliktir.”

Geier (1998 : 7) Wilhelm von Humboldt’un ortaya koyduğu çalışmalar ve verilerden de yararlanarak şu açıklamayı yapmıştır: “Dil statik, durağan bir yapı değildir, aksine dinamik sürekli değişen bir güce sahiptir. Sadece kullanıldığı sürece yaşamaktadır.”

Demirel’e (2007 : 2) göre dilin insanlar arasında bildirişim aracı olarak kullanılması dilin toplumsal bir işleve sahip olduğunu ortaya koymakta ayrıca dil o toplumla onun kültürü arasında ilişki kurma rolünü üstlenmektedir.

Kaplan (1998 : 139) ise dilin tanımını şu şekilde yapmıştır: “Her millet dilini ve kültürünü yüzyıllar boyunca yoğurur. Bu esnada o, akan bir nehir gibi, içinden geçtiği her topraktan bazı unsurlar alır. Her medeni milletin konuşma ve yazı dili, karşılaştığı medeniyetlerden alınma kelime ve deyimlerle doludur. Bu bakımdan her milletin dili, o milletin çağlar boyunca yaşadığı tarihin adeta özetidir. Dile bu gözle bakılırsa anlam kazanır.”

Aktarılan görüşlere bakıldığında, dilin insanlar arasında etkileşimi, iletişimi ve bildirişimi sağlayan, somut sınırları olmayan, oldukça karmaşık bir düzene sahip olan ve toplum ile kültür arasında bağ kuran bir dizge olduğu söylenebilir. Toplum ile kültür arasındaki ilişkiyi oluşturan dilin, kültür aktarımında etkili olduğunu da söylemek gerekir.

Kültür Nedir?

Kültür, dini, sanatı, insanların yapıp ettiği her şeyi içine alan karmaşık bir varlık alanıdır. O bütünlük içinde yer alan şey, birbirine bağlı ve bağımlıdır. Gözle görülmeyen, elle tutulmayan bu bağları insanlar eğitim ile öğrenir, dil ile kurar, sürdürür. Kültür toplumu oluşturan kişileri, onları bir arada tutan, birbirine bağlayan dil ve haberleşme süreçlerini, sanatlarını, inançlarını, törelerini, hukuk ve yönetim kurumlarını, üretim ve tüketim düzenlerini içine alır. (Güvenç, 2002 : 14-15)

Uygur (1996 : 17) ise kültürü, insana ait bütün değerler toplamı olarak tanımlamış, insanın nasıl bir yaşama biçemi, ne tür bir var olma programı, ne tür bir eylem kalıbı benimsediğinin hepsi kültür kavramına ait olduğundan söz etmiş; teknik, ekonomi, hukuk, estetik, bilim, devlet, yöntem gibi insanın meydana getirdiği her şeyi kültür olarak nitelemiştir.

Bu tanımlardan da anlaşıldığı üzere insanlar arasındaki her çeşit karşılıklı etkileşimlere, her türlü yapıp yaratma alışkanlıklarına, bütün ‘manevi’ ve ‘maddesel’ yapıt ve ürünlerin kültür kavramına ait olduğu gözlemlenebilir.

Dil – Kültür İlişkisi

Dil ile kültür arasındaki ilişkiyi Başer (*Aktaran Çetinkaya*, 2008 : 31) “Dil sayesinde aktarılan milletin kültürü, dünya görüşünü de ifade etmiş oluyor, hatta sınırları bile dil ile belirleniyor.” olarak tanımlamıştır.

Önceden de belirtildiği üzere dil, insanlar arasındaki etkileşimi sağlayan en yalın araçtır. Bildirimin doğru gerçekleşebilmesi için bir bağlam gerekmektedir. Her bağlam içerisinde de bir kültür ögesi bulunduğundan dil ve kültür ayrı düşünülemez. Dil ile insan ilişkisi iç içedir. Dil insanları anlatmayı çalışırken, insanlar da dili kullanarak kendilerini, düşüncelerini, kültürlerini vb. anlatırlar.

Yabancı Dil Öğretiminde Dil ve Kültür

Yabancı dil öğretimi bağlamında, dil ve kültür arasındaki ilişki birçok çalışma yapılmış ve bu bağıntı irdelenmiştir. Cortazzi ve Jin (1999 : 196) dilin bir iletişim aracı olduğunu, gerçek yaşam koşullarında iletişimin bir bağlam olmadan gerçekleşmeyeceğini, her bağlam da kültürü içerdiğinden iletişimin kültürden ayrı olamayacağını belirtmişlerdir. Bir yabancı dili öğrenmenin amacı o dil aracılığı ile iletişim kurmaktır. Ancak iletişimi gerçekleştirebilmek için sadece hedef dile ait olan dilbilgisi kurallarını bilmek yeterli olmayacaktır. Kültür, iletişimin düzgün gerçekleşebilmesi için gereksinim duyulan bir etmendir. Dil, kültürün bir ögesi olmak ile birlikte onun aktarıcısı ve yaratıcısıdır. Aksan’a (1995 : 67) göre kimi zaman dildeki bir sözcük bile ulusun inançları, gelenekleri, bireylerin kendi aralarındaki davranış ve ilişkileri, maddi ve manevi kültürü üzerinde fikir verebilir. Jiang (2000 : 328), dili beden, kültürü ise kan olarak betimlemiş, kültür olmazsa dilin öleceğinden, dil olmazsa kültürün şekillenemeyeceğinden söz etmiştir.

Cortazzi ve Jin (1996 : 196) kültürün, hedef dil öğrencilerine doğru bir şekilde aktarımı sonucunda dili öğrenen kişinin karşılaşılabileceği durumlarda kullanacağı iletişimsel yetiyi geliştirdiğini, dilin doğasına ve öğrenimine karşı bir farkındalık oluşturduğunu hedef dildeki (yabancı) kültürü incelediğini, yabancı kültürdeki insanlara karşı olumlu tutumlar geliştirdiğini belirtmiştir.

Başkan (2006 : 83) bilgi ve kültürün aktarımında yazılı-basılı gereçlerin en etkili gereçler olduğundan söz etmiş, kulak yolu ile edinilen her çeşit bilginin, her zaman için ‘kültüraltı’ bir düzeyde kaldığından ve gerçek bir kültürün ise ancak ve ancak bir insanın kendi başına kalıp okuması sırasında, kendisi ile hesaplaşması sonucu elde edilebileceğinden bahsetmiştir. Bu yüzden, yabancı dili, belli bir kültür düzeyi sağlamak amacı ile öğrenmek isteyenlerin kitaplar, gazeteler ve dergiler gibi yazılı-basılı gereçleri tercih etmeleri gerektiğini vurgulamıştır.

Kültürlerarası İletişimsel Edinç Nedir?

Bir yabancı dilin öğrenme amacı, kültürel yeterlilikleri kazanarak o dili daha iyi anlamak ve konuşmak olarak nitelendirilebilir. Bu düzeye erişebilmek için erek dildeki sözcüklerin nerede, ne zaman, niçin, kim tarafından, hangi ortamda kullanıldığının bilinmesi ve kavranması önem taşımaktadır. Öğrenici öğrenme sürecinde yeni düşünüş ve yaşam biçimleri ile karşılaşmaktadır. Bu süreçte kullanılan beceriye ise kültürlerarası iletişimsel edinç denilmektedir. Gökmen (2007 : 70) kültürlerarası iletişimsel edinci, başka dilsel kültüre sahip insanlarla, onların dillerinde etkili ve uygun bir biçimde iletişim kurma becerisi olarak tanımlamıştır.

Işık (1996 : 7) kültürlerarası iletişimin yabancı dil öğretimindeki önemini şu şekilde açıklamıştır: ‘Yabancı dil öğretimi bir taraftan çok kültürlüğe açılmayı, diğer taraftan çok kültürlü topluluklarda barış ve huzur içinde birlikte yaşanılmasını amaçlar. Günümüzde bu yabancı dil anlayışının, daha açık bir deyişle kültürlerarası iletişim odaklı yaklaşımın üst amacı ise kültürlerarası bildirişim yeteneğini kazandırmaktır.’

Kültürlerarası iletişimin amacını Bölükbaş ve Keskin (2010 : 226), farklı kültüre sahip bireyler arasında yeterli ve etkili bir bildirişim sağlamak olarak vurgulamışlar ve tam olarak bir bildirişimin sağlanması için, ilişki içinde bulunan farklı kültüre sahip olan bireylerin birbirini anlaması ve alışveriş içinde olması gerektiğinden söz etmişlerdir.

Bir beceri olarak tanımlanan kültürlerarası iletişimsel edinç, farklı kültürleri öğrenmek ve farklı kültürden insanların birbirleri ile iletişim kurmaları bakımından kolaylıklar sağlamaktadır.

Yabancı dil öğrencisinin erek dilin ayrıntılarını da içselleştirmesi gerekmektedir. Böylelikle öğrencinin erek dili ve kültürünü öğrenebilmesi kolaylaşır ve erek dile karşı güdülenmesi artar.

Küreselleşme etkisinin daha da arttığı son yıllarda Avrupa Konseyi 2000 yılında bir bildiri yayınlarak öğretilen yabancı dilde öncelikli olarak erek dilin sosyokültürel bilgisinin verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Avrupa Eğitim Komisyonu'nun 1995 yılında yayımladığı 'Öğrenen Topluma Doğru' başlıklı başka bir bildiri de, Avrupa Birliği vatandaşlarının ana dillerinin dışında en az iki Avrupa dilini yeterli düzeyde bilmelerinin ilke olarak kabul edildiğini duyurulmuştur. Avrupa eğitim bakanlarının katılımı ile Polonya'nın Krakow kentinde gerçekleştirilen toplantıda, Avrupa Konseyi'nin 'yaşayan diller' bölümünün geliştirdiği standartlara uygun Avrupa Dil Gelişim Dosyası uygulamasına geçilmiştir. Bu projenin amacı, Avrupa vatandaşlarını çokdillilik ve çokkültürlülüğe teşvik etmek, ilköğretimde birinci, ortaöğretimde ikinci ve üniversitede üçüncü yabancı dil öğrenmeye yönlendirmektedir (Genç, 2004 : 107).

Bu bilgiler ışığında Avrupa Dil Gelişim Dosyasının temelini oluşturan Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne de yer vermek yararlı olacaktır.

Avrupa Ortak Başvuru Metni Nedir?

Avrupa Ortak Başvuru Metni (AOBM), Avrupa ülkelerindeki dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmalarını yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır (CEFR, 2002). Bu bağlamda sunulan açıklamalar, dillerin oluşturmuş olduğu kültürleri kapsamakta ve yabancı dil öğrenen bireylere, yaşam boyu öğrenme temeli ile ölçülmesini sağlayan dil yeterlilik düzeylerini tanımlamaktadır.

AOBM'nin oluşturulmasındaki genel hedefler; Avrupa'daki dil ve kültür çeşitliliğini geliştirmek, birliğe üye ülkeler arasındaki hareketliliği arttırmak, ortak anlayış ve işbirliğini güçlendirmek, farklı ana dille sahip Avrupalılar arasında iletişimi ve etkileşimi kolaylaştırmak olarak nitelendirilebilir. Ek olarak, başka dil konuşan genç ve yetişkinlerin görüş, düşünce, duygu paylaşımını ve iletişimi sağlamak, diğer ülkelerdeki bireylerin düşünce yapılarının, kültürel miraslarının, yaşam biçimlerinin daha geniş ve ayrıntılı anlaşılmasını sağlamak yine bu hedeflerin içinde yer almaktadır.

AOBM'nin oluşturulması aşamasında modern diller alanındaki etkinliklerin hedefleri, dil öğretme ve öğrenme ilkelerini öğrenenlerin ihtiyaç, güdülenmişlik düzeyi, özellik ve kökenlerine göre temellendirmek, uygun yöntem ve gereçler geliştirmek olarak dile getirilmiştir. Bu alandaki politik hedefler ise; ortak anlayış ve hoşgörüyü, kültürel kimlik ve

çeşitliliğe saygıyı uluslararası iletişim ile arttırmak, Avrupalıların birbirleri ile dilsel ve kültürel sınırlar arasında iletişim kurabilmeleri amacını gerçekleştirerek, çokdilli ve çokkültürlü Avrupa ihtiyacını karşılamak olarak Avrupa Ortak Başvuru Metninde nitelendirilmiştir.

Avrupa Ortak Başvuru Metninin kullanım alanları

AOBM'nin kullanım alanları, dört ana başlık altında irdelenmektedir: Dil öğrenme programlarının planlanması, dil öğreniminin belgelendirilmesi, kendi kendine öğrenmenin planlanması, öğrenme programları ve sertifika esasları. Dil öğrenme programlarının planlanması, önceki bilgi ve öğrenme yaşantılarının, ilköğretim, ortaöğretim ve ileri düzey öğrenmeyi göz önüne alan varsayımlara, hedeflere ve içeriğe göre oluşturulmasıdır.

Dil öğreniminin belgelendirilmesi, öğrencinin var olan bilgisine dair farkındalığı arttırmayı, kendisine uygun ve değerli hedefleri oluşturmayı, gereçlerin seçimini, kendi kendini değerlendirmeyi kapsayacak şekilde planlanmasıdır. Öğrenme programları ve sertifika esasları; evrensel, modüler, ağırlıklı ve kısmi olarak yapılanmanın var olmasıdır. AOBM'nin bu işlevleri yerine getirebilmesi için ortak kararlar alınmıştır. Öncelikli olarak kapsamlı, şeffaf ve tutarlı olmalıdır. Aynı zamanda karşılanması beklenen diğer kavramlar; çok amaçlılık, esneklik, açıklık, dinamiklik, kullanıcı dostu olmak, kesin yargıları olmamak şeklinde nitelendirilebilir.

Ortak Başvuru Düzeyleri

AOBM'nin kullanım düzeyi ulusal nitelikte olabildiği gibi, dil sertifikalarının karşılaştırılması boyutunda; evrensel bir rol oynamakta, dil eğitimlerinde verilen sertifikalarda eşitlik sağlamaktadır. Bu durum AOBM'de belirlenen seviyelerin diğer ülkelerdeki uygulanabilirliğini de arttırmaktadır. AOBM'ye göre dil öğrenimi 'yaşam boyu' olarak nitelendirilmiş ve bu nitelendirme dil öğrencilerine kendilerini değerlendirme aşamasında kolaylık sağlamıştır. Bu ölçütlerin belirlenmesinde iki ana betimleyici ölçek kullanılmıştır: Ortak Referans Düzeyleri ve Açıklayıcı Ölçek. Böylece, farklı ülkelerde, yabancı dil eğitimi veren kurumlarla olan karşılıklı 'tanınma' gerçekleştirilmiş, ortak bir payda oluşturulabilmiştir.

Temel anlamda AOBM'deki düzeyler A (temel kullanıcı), B (bağımsız kullanıcı) ve C (yetkin kullanıcı) olmak üzere üç ana bölüme ayrılmış, sonrasında ise bu gruplar daha özellikli olabilmeleri için kendi aralarında ikiye ayrılmıştır:

Tablo 1: Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Ortak Düzeyler

ORTAK DİL ÇERÇEVESİ		
Temel Kullanıcı (A)	Bağımsız Kullanıcı (B)	Yetkin Kullanıcı (C)
Başlangıç (A1)	Eşik (B1)	Etkili İşlevsel (C1)
Temel (A2)	Orta (B2)	Uzmanlık (C2)

Tablo 2: Ortak Başvuru Düzeylerinin temel becerilere göre betimlenmesi

Dinleme Becerisi	Okuma Becerisi	Konuşma Becerisi	Yazma Becerisi	
A1	Eğer karşısındaki kişi yavaş ve anlaşılır biçimde konuşuyorsa çok bilinen deyişleri anlayabilir.	Bildik isimleri, sözcükleri ve çok basit (ilanlar vb.) tümceleri anlayabilir.	Öğrencinin karşısındaki konuşucu, ürettiği cümleleri yavaş bir biçimde yineleyip oluşturmaya çalışırsa onunla iletişim kurabilir.	Basit, kısa (kartpostal) yazabilir. Bir form doldurabilir, soruşturmaya yönelik kişisel detaylar verebilir.
A2	Bildik isimleri, sözcükleri ve çok basit konularda yüksek söz dağarcığını anlayabilir.	Günlük belgelerde tanımlanan özel bir bilgiyi bulabilir, kısa ve yalın metinleri okuyup anlamlandırabilir.	Genel olarak bir konuşmayı yeterince algılasa da oldukça az iletişimde bulur. Bilinen konu ve etkinlerde sade, yalın ve dolaysız bilgi alışverişi yapabilir.	Öğrenci bu düzeyde basit not ve mesajlar yazabilir, çok basit bir metin oluşturabilir.
B1	Yavaş ve tane tane konuşulması durumunda güncel olaylar ve kişisel veya mesleki olarak ilgisini çeken birçok radyo ve televizyon yayınının özünü anlayabilir.	Temelde gündelik ya da mesleğine ilişkin bir dilde kaleme alınmış metinleri anlayabilir.	Bir hazırlık yapmaksızın, bildik ya da kişisel ilgi alanına giren veya gündelik yaşama ilişkin bir konuşmaya katılabilir.	Bilindik ya da öğrenciyi kişisel olarak ilgilendiren konularda yalın ve tutarlı bir metin yazabilir.
B2	Bildiri	Metninde	detaylı	betimlenecektir.
C1	Açık bir biçimde yapılandırılmamış ve geçiş yerleri örtük kalmış olsa bile uzun bir söylevi rahatlıkla anlayabilir.	Becerinin rahatlıkla kullanılabildiği metinler, oldukça karmaşık, olgusal ve yazınsal metinler olabilir.	Sözcüklerin belirli bir bağlam içerisinde kullanırken uzun uzun aramak zorunda kalmadan, doğallıkla ve akıcı bir biçimde kendini ifade edebilir.	Açık ve yapılandırılmış bir metin içinde düşüncelerini dile getirebilir, metindeki önemli gördüğü noktaları vurgulayarak karmaşık konuları kaleme alabilir.
C2	İster yüz yüze, ister doğal medyada hızlı konuşulduğunda özel bir şiveyi tanıyacak zamanı olması koşulu ile sözlü dili anlamada hiçbir güçlükle karşılaşmadan anlayabilir.	Özde ve biçimde soyut hatta karmaşık olsa bile her türden metni, söz gelimi bir el kitabını, bir uzmanlık makalesini ya da yazınsal bir yapıtı güçlük çekmeksizin okuyabilir.	Her türlü konuşmaya ya da tartışmaya zorlanmadan katılabilir ve konuştuğu dile özgü deyişler ve gündelik söyleyişlerde oldukça rahattır. Kendini akıcı bir biçimde ifade edebilir ve ince anlam ayrıtlarını kesinlik içinde dile getirebilir.	Akıcı, açık ve üslup bakımından koşullara uyarlanmış bir metni kaleme alabilir. Okurun önemli noktaları kavrayıp belleyebilmesine olanak tanıyacak açık bir kurgu içeren mektuplar, raporlar ya da karmaşık makaleler yazabilir.

Avrupa Ortak Başvuru Metninde B2 Düzeyinin Betimlenmesi

Çalışmamızın ünite uyarlaması Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan B2 ortak düzeyine göre oluşturulduğundan bu düzeyin daha detaylı açıklamasına yer verilmiştir:

Genel Tanım: Açık betimlemeler yapabilmek, bakış açısını dile getirebilmek ve sözcüklerini gözle görünür bir biçimde aramaksızın bir usamlama geliştirebilmek için oldukça geniş bir dizine sahiptir. Oldukça yüksek bir dilbilgisel denetim düzeyi ortaya koymaktadır. Yanlış anlamalarla sonuçlanan yanlışlar yapmaz ve genellikle yanlışlarını kendi kendine düzeltebilir. Oldukça düzenli bir akıcılıkla görece olarak uzun bir konuşma yapabilir; yapıları ve deyişleri ararken duraksamalar yapsa da, bu duraksamalar çok uzun sürmez. Yeri geldiğinde iletişim anında konuşmanın lideri olabilir ve henüz incelikle olmasa bile bir konuşmayı gerektiğinde sonuçlandırabilir. Bildiği konularda, anladığını doğrulayarak başkalarından yardım alarak vb. tartışmayı rahatlıkla sürdürebilir. Uzun bir söz alış sırasında kimi 'sıçramalar' ortaya çıksa bile tümcelerini açık ve tutarlı bir söyleme bağlamak için sınırlı sayıda eklemleyici kullanabilir. Edinim ve üretimde hedef dilde günlük yaşamda kullanılan çoğu özdeyişi ve deyimleri algılayabilir ve kullanabilir.

Dinleme Becerisi: Oldukça uzun konferans ve söylevleri anlayabilir ve hatta konu hakkında önceden bir girdisi varsa, karmaşık bir görüşü izleyebilir. Güncel olaylara ilişkin televizyon yayınlarının ve haberlerin birçoğunu anlayabilir. Evrensel dillerdeki filmlerin birçoğunu kavrayabilir.

Okuma Becerisi: Yazarlarının özel bir tutum ve belli bir bakış açısı benimsediği çağdaş sorunlar üzerine yazılmış çeşitli makaleleri ve tutanakları okuyabilir. Genel olarak, düzyazı biçiminde kaleme alınmış hemen her tür yazınsal metni hedef dildeki düzeye uyarlanmış edebi eserleri anlayabilir.

Konuşma Becerisi: İlgi alanına göre geniş bir konu dizisini, dilediği gibi ayrıntılı ve açık bir şekilde ifade edebilir. Güncel bir konu ile ilgili yorumlar yapabilir, olaylara farklı bakış açısı geliştirebilir, olasılıklara ilişkin açıklamalar yapabilir.

Yazma Becerisi: İlgi alanına göre geniş bir konu dizisini açık bir şekilde yazabilir, ayrıntılı metinler haline getirebilir. Bir bilgi aktararak belli bir görüşe ilişkin metinler oluşturabilir bu görüş ya da karşıtı doğrultusunda bir deneme ya da tutanak yazabilir ve yaratabilir. Olaylara, deneyimlerine kendi kişisel görüşlerini yansıtan metinler düzenleyebilir, mektuplar yazabilir.

Uygulama

Ünite Bilgileri

Çalışmada metin türü olarak destansı metin türü seçilmiş ve Köroğlu Destanı Avrupa Ortak Başvuru Metni düzeylerinden B2 seviyesine uyarlanmıştır. Günay (2007: 374) destansı metin türünü şu şekilde betimlemiştir: “İlk anlatı türü olan destanlar anlatılmak için oluşturulmuş metinlerdir. Genelde insanüstü özelliklere sahip kahramanlar, elindeki abartılı gücü ile zor bir olayı başarır. Her zaman erkek olan kahraman, birlikte hareket etmenin, bir grup, toplum ya da ulus adına hareket etmenin onur ve coşkusunu yaşar. Bu tür birlikteliğin ne denli önemli olduğu destansı anlatılarda sık sık vurgulanır. Onlar bu tür davranışları ile insanlığın erdem ve yüceliğinin simgesi olurlar.”

Çalışmada oluşturulan metnin tonu ise düşlemsel metin tonuna girmektedir. Günay (2007 : 228’a göre) düşlemsel metin anlatımlarında imgeler ve olağanüstü olayların anlatımı vardır. Gerçek yaşama birdenbire bir gizem girer. Düşlemsel anlatım, gerçek dünyada yaşayan, ancak birdenbire kabul edilmesi olanaksız bir olay karşısında kalan insanların serüvenidir.

Ünitenin Değerlendirilmesi

Ünitede dilbilgisel öğelere yer verilmemiş, yan ve temel etkinliklerle bir okuma becerisi ünitesi olarak düzenlenmiştir. Ünitede dört temel beceri (dinleme, konuşma, okuma, yazma) kullanımına yönelik etkinlikler oluşturulmuş ve kullanılan metin giriş, birinci bölüm, ikinci bölüm ve üçüncü bölüm olmak üzere toplam dört bölüme ayrılmıştır.

Ünitenin değerlendirilmesinde Değer ve Fidan’ın okuma alt becerilerini geliştirmede Bloom’un (1956) Zihinsel Beceri Geliştirme Sınıflandırmasını ölçüt olarak ele aldığı sınıflandırma kullanılmıştır. Oluşturdukları sınıflandırmada üç düzey bulunmaktadır:

“Bilgi düzeyi diğer düzeyler için bir temel oluşturmaktadır. Bu düzeydeki okuma alt becerisi ‘metinde somut olarak verilen bilgiyi bulma’ olarak açıklanabilecek tarama becerisidir. Algılama, yorumlama ve açıklama eğitimsel hedeflerini içeren kavrama düzeyi, bilgi düzeyinde edinilen bilginin ezberlenmekten çıkarılıp zihinde işlenerek okur tarafından anlamlandırılma düzeyidir. Sınıflandırmanın üçüncü aşamasını oluşturan uygulama aşaması problem çözme, bilgiyi içselleştirme, bilgiyi farklı bağlamlarda ve/veya sonuca ulaşmada/kullanmada eğitimsel hedeflerini içermektedir” (Değer ve Fidan, 2004 : 10).

1. etkinlik 'okuma öncesi' etkinlik ve üniteye bir ön hazırlık aşaması olarak düzenlenmiş ve öğrenciye işlenecek konu hakkında ipuçları sağlamıştır. Etkinlik öğrencinin konuşma becerisine yönelik olarak oluşturulmuştur. Giriş bölümü bağlamında oluşturulmuş olan 2. etkinlikte ise iki soru bulunmaktadır; ilk soru öğrencinin bilgi düzeyine yönelik gözden geçirme sorusu olarak düzenlenmiş, ikinci soru ise öğrencinin tarama düzeyindeki verileri üretime dönüştürecek bir etkinliktir. 3. etkinlik okuma sırasında kullanılacak, öğrencilerin dinleme becerilerinin de görev alacağı bir etkinlik olarak nitelendirilebilir. Öğrenciler metni okumaya devam ederken boşluklara uygun sözcükleri de yerleştireceklerdir. Birinci bölümde yer alan 4. etkinlik dilbilgisi çalışması olarak düzenlenmiş, öğrencilerden artalanlarındaki dilbilgisel bilgileri ve yapıları kullanarak bu bölümü tamamlanmaları istenmiştir. Ancak ünite okuma odaklı yaratıldığından, ünite içerisinde dilbilgisi öğretime yönelik bir etkinlik oluşturulmamıştır. Okuma sonrası bağlamına göre düzenlenen 5. etkinlik öğrencilerin gözden geçirme becerisine yönelik bir tarama etkinliğidir. Öğrencilerden sorulara uygun cevaplar vermesi ve boşlukları doldurması beklenmektedir. 6. etkinlik yine okuma sonrası bağlamında yer alan uygulama düzeyinde sözcük tahmin etme etkinliğidir. Öğrenciler sözlük kullanmak yerine metinden yararlanarak bu sözcükleri eşleştirebilirler çünkü sözcüklerin anlamlarını tahmin edebilmek için metinde yeterli bağlam ve ipucu bulunmaktadır. Ayrıca birinci bölüm görsellerle ve bilinmeyen sözcüklerin açıklamaları ile desteklenmiştir.

İkinci bölümde yer alan 7. etkinlik okuma öncesi etkinliği olarak düzenlenmiştir ve öğrencilerin dinleme becerilerine yönelik oluşturulmuştur. Öğrenciler metni dinleyecek ve boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayacaktır. İkinci bölüme yönelik okuma sırası etkinliği ise dilbilgisel çalışma içeren 8. etkinlik olarak belirlenmiştir. Öğrencilerden bu etkinlikte metni okuma aşamasında eylemlerin altını çizmeleri istenecektir. Okuma sonrası için oluşturulmuş ve kavrama, algılama ve tarama düzeylerine yönelik düzenlenmiş olan 9. etkinlikte öğrencilerden soruların yanlarında yer alan boşluklara doğru ya da yanlış cevaplarını vermeleri beklenmektedir. 10. etkinlik yine okuma sonrası etkinlikler içerisinde yer almış ve öğrencilerin gözden geçirme becerisine yönelik bilgi ve tarama düzeylerinde yer alan bir etkinlik olarak düzenlenmiştir. 11. etkinlik ise öğrencilerin konuşma becerilerine yönelik bir etkinlik olarak oluşturulmuştur. İkinci bölümün son çalışması olan 12. etkinlik sentez düzeyine yönelik okuma sonrası etkinlik olarak tanımlanabilir. Öğrencilerden artalan bilgilerini ve hayal güçlerini kullanmaları istenmiş ve bu bilgiler doğrultusunda hikayeyi sona erdiren yeni ve özgün bir metin oluşturmaları beklenmiştir. İkinci bölümün sonunda yer alan

“Bunu biliyor musunuz?” köşesinde öğrencilere Köroğlu Destanı ile ilgili farklı bilgiler verilmiş ve öğrencilerin güdülenmesi hedeflenmiştir.

Üçüncü bölümün okuma öncesi etkinliği 13. etkinlik olarak belirlenmiş ve öğrencilerin dinleme becerilerine yönelik olarak oluşturulmuştur. Öğrencilerden metni dinlemeleri ve boşlukları uygun sözcükler ile tamamlamaları istenmektedir. 14. etkinlik üçüncü bölümün son etkinliği ve okuma sonrası etkinliği olarak düzenlenmiştir. Bu etkinlikte, öğrencilerin bilgi ve tarama düzeylerine ve gözden geçirme becerilerine yönelik sorular bulunmaktadır.

15. ve 16. etkinlikler üniteye yer alan tüm bölümler ile ilgilidir. İki etkinlik de tarama, gözden geçirme alt becerilerini geliştirmeye yönelik kavrama ve uygulama düzeyinde yer alan etkinlikler olduğu söylenebilir. Ancak 15. etkinlikte yer alan 5. soru (Hikâyeden hoşlandın mı? Neden?) öğrencilerin değerlendirme düzeyine yönelik hazırlanmıştır. Öğrencilerden metni eleştirisel olarak yorumlanması beklenmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada dil, kültür kavramları incelenmiş ve aralarındaki bağ ortaya konmuştur. Dil ve kültür arasındaki bağ ise detaylandırılarak yabancı dil öğretimi kapsamında değerlendirilmiş ve açıklanmıştır. Ayrıca yabancı dil öğretiminde önemli bir rol oynayan Avrupa Ortak Başvuru Metninin tanımı yapılmış ve ortak düzeyler temel dil becerilerine göre tablolştırılmış ve betimlenmiştir. Bu tanımlar ve açıklamaların yanı sıra okuma odaklı bir ünite hazırlanmış ve üniteye yer alan etkinliklerin geliştirilmesinde Bloom’un (1956) Zihinsel Beceri Geliştirme Sınıflandırması’na göre detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Dil ile kültürün arasındaki bağ oldukça sıkı ve önemlidir. Yabancı dil öğretimi bağlamında kültür aktarımı dilsel becerilerin geliştirilmesini sağlamaktadır. Kültür aktarımında önemli bir yeri olan okuma metinleri, okuma alt becerileri ile uygulanmalı ve hazırlanan araç-gereçler bu becerilere yönelik olmalıdır. Böylelikle öğrencilerin yabancı dil öğrenme sürecinde daha etkin olacağına ve erek dili daha başarılı kullanacaklarına inanılmaktadır.

Kaynakça

- Aksan D. (1977). *Her Yönüyle Dil. Ana Çizgileriyle Dilbilimi I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (1995). *Her Yönüyle Dil. Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2006). *Anlambilim*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Avrupa Ortak Başvuru Metni. (2002). Avrupa Konseyi. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Council of Europe.
- Başkan, Ö. (2006). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Bloom, S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. Boston: Allyn and Bacon, Pearson Education.
- Bölükbaş, F. ve Keskin F. (2010). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi*. Turkish Studies, Volume:5/4 Fall 2010.
- Burdurlu, Z. (2009). *Ülkemin Efsaneleri: Koçyiğit Köroğlu* İzmir: Tudem Yayınları
- Çetinkaya, Y. (2008). *Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Öğelerin Etkisi ve Bu Öğelerin Yabancı Dil Kitaplarında Uygulanış Biçimi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Almanca Öğretmenliği Yüksek Lisans Tezi.
- Değer, A. ve Fidan, Ö. (2004). *İkinci Dilde Okuma Altbecerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Malzeme Oluşturma-Geliştirme Önerileri*. Dünya Türkçe Öğretimi Sempozyumu Yayınlanmış Bildirisi.
- Demirel Ö. (2007). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Geier, M. (1998). *Orientierung Linguistik*: Hamburg: Reinback.
- Genç, A. (2004). *Türkiye’de İlk ve Ortaöğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi*. Sosyal Bilimler Dergisi.
- Gökmen, E. (2007). *Yabancı Dil Öğretiminde Kültürlerarası İletişimsel Edinç*, Ankara: Tömer.
- Günay, V. D. (2004). *Dil ve İletişim*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Günay, V.D. (2007). *Sözcükbilime Giriş*. İstanbul: Multilingual Yayınları
- Güvenç, B. (2002). *Kültürün Abc’si*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Işık, Ş. (1996). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Bağlamı ve Aktarımı*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Jiang, W. (2000). *The Relationship between Culture and Language*. ELT Journal

- Jin, L. ve Cortazzi M. (1998). *Language Learning in Intercultural Perspective - Approaches Through Drama And Ethnography*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kaplan, M. (2006). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Uygur, M. (1996). *Kültür Kuramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.